

1 Οκτωβρίου 2013

Όσιος Ρωμανός ο Μελωδός

/ Γενικά

Όσιος Ρωμανός ο Μελωδός

Εορτάζει στις 1 Οκτωβρίου εκάστου έτους.

Και πριν μεν ύμνει Ῥωμανός Θεδὸν Λόγον,

Υμνεῖ δε και νυν, ἀλλὰ συν τοις Ἀγγέλοις.

Βιογραφία

Οι πληροφορίες για τον βίο του οσίου Ρωμανού δυστυχώς είναι λίγες. Έζησε ή τον 6ο αιώνα μ.Χ. επί του βασιλέως Αναστασίου του Α΄ ή κατά μία άλλη εκδοχή, τον 8ο αιώνα μ.Χ. επί τού βασιλέως Αναστασίου του Β΄. Γεννήθηκε στην Έμεσα της Συρίας και σύμφωνα με ανώνυμο ύμνο ήταν εβραϊκής καταγωγής.

Αρχικά είχε χρηματίσει διάκονος στην εκκλησία της Βηρυτού. Κατόπιν μετέβηκε στην Κωνσταντινούπολη και έμεινε στα κελιά τού Ναού της Θεοτόκου.

Ο Ρωμανός είχε μέτρια παιδεία και το ποιητικό ταλέντο του ήταν ακόμα άγνωστο. Διεκατέχετο όμως από μία βαθιά πίστη στην σεπτή μνήμη της Παναγίας της Παρθένου και τακτικά παρακολουθούσε στον Ναό της Παναγίας των Βλαχερνών τις κατανυκτικές ολονυκτίες. Σε μία τέτοια, στην γιορτή των Χριστουγέννων, που παραβρέθηκε η ψυχή του γέμισε με κατάνυξη και όταν γύρισε στο κελί του είδε όνειρο την Παναγία να του προσφέρει ένα βιβλίο και να του λέει να το καταφάει. Ο Ρωμανός από την επίδραση τού ονείρου συνέθεσε για την γέννηση τού Χριστού το τροπάριο «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει..». Από την στιγμή αυτή η ποιητική επιφοίτηση του οσίου Ρωμανού έμεινε άσβεστη και αναδείχτηκε ο εξωχότερος και μεγαλύτερος μελωδός της Εκκλησίας μας.

Ο Ρωμανός έγραψε χίλιες περίπου συνθέσεις από τις όποιες διασώθηκε μόνο το ένα δέκατο. Πολυποίκιλα τα θέματά του. Ὑμνησε όλους σχεδόν τους Αγίους και τις εορτές της Χριστιανικής Εκκλησίας. Ανεξάντλητος στις συλλήψεις και στον πλούτο ιδεών, γνωρίζοντας τον τρόπο να προσδίνει πρωτοτυπία ακόμη και στα πιο κοινά θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς θέματα. Το άχαρο αλλά και αχάριστο πολλές φορές υλικό του (γεγονότα και βίος Αγίων) μπορούσε να το μετατρέψει σε ζωντανό δραματικό πίνακα. Τα πρόσωπα των Αγίων αλλά και της Παναγίας και του Χριστού παρουσιάζονται απόλυτα ζωντανά χωρίς τίποτα το νεκρικό ή απόκοσμο.

Η ποίηση του Ρωμανού του Μελωδού εκφράζει την ίδια την εποχή του, τους πόθους και τις ελπίδες εκείνων των ανθρώπων. Γι΄ αυτό και το έργο του δεν εξετάζεται

μόνο από Θρησκευτικής άποψης ή λογοτεχνικής αλλά και ιστορικής και λαογραφικής. Η γλώσσα του απλή, χωρίς στόμφους και όπου παρουσιάζεται ρητορική μακρολογία επειδή έτσι επιβαλλόταν από την ανάγκη των τότε λειτουργικών πλαισίων, αυτή γίνεται χωρίς να κουράζει. Γενικά οι φράσεις του περιέχουν μια πλαστικότητα, μεστή νοημάτων κατά μια άψογη τεχνική όπως παραδέχονται ειδικοί.

Ο διάσημος Γερμάνος βυζαντινολόγος καθηγητής Κρουμβάχερ, πλέκει το εγκώμιο του Ρωμανού. Η κριτική, λέει, ανακήρυξε τον Ρωμανό σαν τον μεγαλύτερο ποιητή του Βυζαντινού αιώνα, αληθινό Πίνδαρο αυτού. Κατείχε ανεξάντλητο πλούτο ιδεών, ανυπέβλητη πλαστικότητα φράσεως, μεστή και δυνατή γλώσσα, θησαυρό αρμονίας ποικίλων και καλλιτεχνικών ρυθμών.

Ο Ρωμανός χρησιμοποίησε το ποιητικό εκείνο είδος πού λέγεται εκκλησιαστικός Ύμνος και του χάρισε την τελειότερη μορφή. Ο Ύμνος αποτελείται από το Κοντάκιον (προσόμοιον ή κουκούλιον), τους Οίκους και το Εφύμνιον και στηρίζεται πάνω στο νόμο της Ισοσυλλαβίας και ομοτονίας. Μαζί με το ποιητικό κείμενο συνέθετε ο ίδιος και τη μουσική ή έδενε το νέο ποίημα πάνω σε παλιότερη μουσική σύνθεση. Θεματικά τα έργα του αναφέρονται περισσότερο σε γεγονότα της ζωής του Χριστού και σε ιερά πρόσωπα της Γραφής, όπως και σε βίους άγιων. Το είδος αυτό της ποίησης κυριαρχεί και σήμερα στην εκκλησιαστική ποίηση.

Άπολυτίκιον

Ήχος δ'.

Έν σοι Πάτερ ακριβῶς διεσώθη τὸ κατ' εἰκόνα· λαβὼν γὰρ τὸν σταυρόν, ἠκολούθησας τῷ Χριστῷ, καὶ πράττων ἐδίδασκες, ὑπερορᾶν μὲν σαρκός, παρέρχεται γάρ· ἐπιμελεῖσθαι δὲ ψυχῆς, πράγματος ἀθανάτου· διὸ καὶ μετὰ Ἀγγέλων συναγάλλεται, Ὅσιε Ῥωμανὲ τὸ πνεῦμά σου.

Ἄτερον Ἀπολυτίκιον (Κατέβασμα)

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ὡς σάλπιγξ θεόληπτος, τῶν οὐρανίων ῥόδων, ἐνθέως ἐφαίδρυνας, τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ, τοῖς θείοις σου ἄσμασι, σὺ γὰρ τῆς Θεοτόκου, ἐμπνευσθεῖς τῇ ἐλλάμπει, ἕνθεος ὑμνηπόλος, ἐγνωρίσθης ἐν κόσμῳ, διὸ σὲ πόθῳ τιμῶμεν, Ρωμανὲ Ὅσιε.

Οπτικοακουστικό Ὑλικό

Ακούστε το απολυτίκιο!

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Το ὄραμα του Ρωμανοῦ (Codex Vaticanus graecus 1613)

Όσιος Ρωμανός ο Μελωδός

Όσιος Ρωμανός ο
Μελωδός

Όσιος Ρωμανός ο Μελωδός

Πηγή: saint.gr